

concură la un fel de transă sonoră, care posedă însă calitatea particulară de a rezulta din luări prin surprindere, adică din prelungirea unor structuri ce mizează pe excentricitate, pe plasticitatea voit bizară (îndeosebi a culorilor timbrale). Evident, în 1979, când a avut loc faimoasa montare de la Avignon, o asemenea muzică a gesturilor hieratice, reduse la esențe, nu putea decât să stârnească reacții de uimire și chiar de contrariedade; avangarda postserială încă dominantă pe atunci ținea la mare preț anumite criterii pe baza cărora lucrări cu oarecare succes de public (precum opera lui Stroe, dar și, cam din aceeași perioadă, concertul pentru pian al lui Ligeti) trebuiau denunțate drept reacționare și kitsch. În prezent însă,

astfel de îmbufnări polemice și-au pierdut din relevanță, iar ceea ce rămâne să conteze este uriașa forță expresivă a muzicii lui Stroe, cu atât mai uimitoare cu cât pe acest compozitor par să nu-l fi preocupat deloc „impuritățile” ce țin de nuanțarea retorică a discursului. Cel puțin la nivel declarativ, el nu a făcut altceva decât să asigure maxima eficiență și consistență a modelării structurale, refuzând să se lase prins între vâlurile

iluzorii ale devenirii semantice. Pur și simplu, el pare să fi lăsat reverberațiile emoționale la latitudinea ascultătorilor, din convingerea că sensurile trec, pe când structura rămâne.

Avântându-mă pe versantul considerațiilor de ordin general, observ că am uitat, în mod nu prea scuzabil, de spectacolul propriu-zis la care am asistat. Trebuie totuși să evidențiez îndeosebi meritele soliștilor vocali – Cristian Ardelean (Oreste), Antonela Bârnat (Clitemnestra), Mihaela Ișpan (Electra) și Egist (Iulian Iosip) – și ale corului de choefore (Daniela Lelea, Oana Fărcaș, Cosmina Ivan, Corina Chetreanu, Cosmina Șerban). E meritoriu simplul fapt că s-au arătat dispuși să depună efortul – nu lipsit de riscuri – de a aborda o partitură notorie pentru abundența ei de tehnici neconvenționale, de salturi amețitoare între registre, de glissando-uri și sforzando-uri de tot felul. Cu toții s-au prezentat într-o notă profesionistă, însă singura care m-a entuziasmat a fost mezzosoprana Antonela Bârnat, căci pe lângă vocea impecabilă, ea a avut și carismă (de fapt, nuanțarea multifacetată a prezenței sale scenice a fost stimulată probabil și de soluția regizorală interesantă adoptată în privința Clitemnestrei: după ce află vestea morții lui Oreste, acesteia îi e conferită alura unei mame alienate mintal, ce pare să taie toate punțile de comunicare cu lumea din jur, concentrându-și întreaga ființă în jurul unei păpuși din cârpe, surogat al copilului pe care îl consideră pierdut pentru totdeauna). În rest, întregul spectacol (dirijat de Iulian Rusu) a știut să aducă în beneficiul operei restricțiile inerente ale formulei scenice. S-a apropiat, cu alte cuvinte, de ceea ce cred că reprezintă miza principală a artei lui Aurel Stroe: sobrietatea rituală, care caută nu să impresioneze ori să încante publicul, ci să-l preia într-un interval al contemplației mute.

Vlad VĂIDEAN

Muzică celestă și măiestrie interpretativă la Festivalul de Harpă București

Numită instrumentul zeilor sau al îngerilor, harpa, a cărei vechime este confirmată de mărturii datând din perioada Antichității, s-a dezvoltat constant de-a lungul timpului, ajungând în primii ani ai secolului XX la maximum popularității sale datorită sunetului diafan, cristalin și delicat ce corespundea ideii de a realiza o muzică fluidă, plină de sugestivitate. Tot secolul trecut a fost și cel în care au apărut primii mari virtuozii ai harpei în versiunea sa modernă, în ultima jumătate de veac acest instrument fiind asociat în viața artistică românească unui nume ce a devenit unanim recunoscut ca reper: Ion Ivan-Roncea. Desăvârșit muzician și eminent profesor în cadrul Universității Naționale de Muzică din București, Ion Ivan-Roncea a promovat harpa cu fiecare apariție scenică a sa și prin orice demers ce i-a permis să facă cunoscută frumusețea și noblețea instrumentului ce i-a adus celebritatea. Astfel, ideea înființării unui Festival de Harpă a părut firească pentru Ion Ivan-Roncea, care în acest mod propunea odată cu prima ediție organizată în 2007 un eveniment complex dedicat exclusiv instrumentului al cărui virtuos este, în care timp de trei zile cei interesați pot admira expoziții de harpe ale unora dintre cei mai mari producători de instrumente de acest tip, au ocazia să participe la simpoziioane, workshop-uri, masterclass-uri și îi pot aplauda pe unii dintre cei mai importanți harpiști de la noi și din întreaga lume.

Aceeași varietate de manifestări a fost prezentă și în programul celei de-a treia ediții a Festivalului de Harpă București, desfășurat între 26 și 28 octombrie 2018, în incinta primitoare a Universității Naționale de Muzică din București, instituție ce a colaborat și de această dată foarte bine în organizarea festivalului cu Asociația Harpiștilor din România, al cărui președinte este Ion Ivan-Roncea. Prima zi a Festivalului de Harpă București a avut ca eveniment central Gala de deschidere organizată în Sala George Enescu a UNMB începând cu ora 18, când după cuvântul introductiv rostit de Ion Ivan-Roncea și prorectorul UNMB Verona Maier, am putut aplauda mai întâi microrecitalul Ansamblului de Harpe alcătuit din peste 20 de muzicieni, care au propus o călătorie muzicală ce a purtat publicul în lumea reverențelor și eleganței princiare descrisă de Händel în Suita *Focuri de artificii* din care am auzit un scurt fragment, în universul bachian ilustrat de coralul *Jesu, Joy of Man's Desiring*, apoi în atmosfera pastorală a Intermezzo-ului din *Cavalleria rusticana* de Mascagni și în final în lumea dansului de societate superb descrisă de *Valsul nr. 2* de Șostakovici. După ce am apreciat calitatea

Ansamblului de Harpe ce a demonstrat o bună omogenitate și o coordonare aparte în plan interpretativ, ne-am bucurat de principalul moment al serii, recitalul susținut de Chantal Mathieu, una dintre cele mai apreciate harpiste din ultimele patru decenii. În cadrul recitalului, Chantal Mathieu a propus un program aproape integral de muzică franceză în care elementele de virtuozitate din *Impromptu-Caprice* de Gabriel Pierne sau *Sonatina* de Marcel Tournier s-au întrepătruns cu liniile melodice fluide din *Gymnopedie nr.1* și *Gnossienne nr. 1* de Eric Satie sau alura neoromantică a piesei *Sicilienne varree* de Jean-Michel Damase. Toate momentele muzicale audiate au purtat amprenta plăcerii de a cânta pe care o transmite Chantal Mathieu, ce părea de multe ori că se contopește cu instrumentul său în timpul interpretării, aceste atribute fiind completate de măiestria cu care a construit fiecare lucrare și ușurința cu care mâinile sale pluteau pe harpă pentru a modela sonorități sublime, apropiate de perfecțiune.

Constituind un model de interpretare pentru tinerele generații, Chantal Mathieu a susținut chiar în debutul zilei a doua a festivalului un masterclass alături de Maria Bîldea și Viktor Hartobeanu, urmat la orele după-amiezii de recitalului Mirunei Vidican, una dintre cele mai apreciate harpiste din tânăra generație, care a prezentat un program ce a cuprins, ca și recitalul de seara precedentă, exclusiv lucrări aparținând compozitorilor francezi precum *Piesa simfonică* de Henriette Renie, *Rapsodia* de Marcel Grandjany, *Nocturna* de Alphonse Hasselmans și *Sonatina* de Marcel Tournier. În schimb, evenimentul programat în seara celei de-a doua zile de festival a propus o schimbare de perspectivă prin varietatea stilistică a lucrărilor propuse în program de către Ion Ivan-Roncea și cele două fiice ale sale, harpista Ioana Nicolescu și violonista Ștefana Ivan-Roncea, reuniți pe scenă în formule interpretative de duo sau trio. Într-o atmosferă în care am perceput emoția tatălui ce era însoțit în fața publicului de cele două fiice pe care le privea deopotrivă cu blândețea părintelui și rigurozitatea artistului, recitalul a debutat cu *Rondeau* din *Suita Abdelazer* de Purcell, o pagină emblematică pentru Barocul muzical englez, pentru ca apoi să continue în tempo de siciliană așa cum solicitau cele trei lucrări ce s-au succedat (*Siciliana* de Respighi, *Siciliana* pentru vioară și harpă de Maria Theresia von Paradis și *Siciliana* de Gabriel Faure) înaintea *Sonatei* de Donizetti. Recitalul a continuat apoi în sonorități iberice, prezente în *Fantezia* de Saint-Saens și miniatura *Entr'acte* de Jaques Ibert, pentru a se termina în atmosfera deopotrivă pasională și elegantă a tangou-ului lui Carlos Salzedo și Astor Piazzolla, autorul nemuritorului *Libertango*, interpretat și în finalul recitalului de sâmbătă. Toate aceste bijuterii sonore au fost înobilate de arta interpretativă a lui Ion Ivan-Roncea excelent însoțit de Ioana Nicolescu și Ștefana Ivan-Roncea care au contribuit prin calitatea interpretării lor și prin nivelul tehnic foarte bun la realizarea unui recital de ținută așa cum obișnuiește de decenii poate cel mai important harpist român.

Ultima zi a Festivalului de Harpă București a inclus alte două recitaluri atractive (după ce a debutat cu un workshop și a continuat cu un simpozion), primul dintre acestea fiind susținut de Roxana Moişanu și Mladen Spasinovici reuniți în

Duo Cell'Arpa care au ales pentru apariția din festival un repertoriu care se cântă mai degrabă rar, acesta fiind și cazul celor două Cvintete de Ferdinand Ries și E.T.A. Hoffmann, în care au fost însoțiți de muzicieni tineri foarte talentați precum violoniștii Rafael Butaru și Cătălina Cîrciu, violista Cătălina Filipescu și pianistul Cătălin Răducanu, alături de care au realizat versiuni apreciate de public ale celor două opusuri amintite, completate de *Sonata* pentru pian cu acompaniament de vioară și bas de Jan Ladislav Dussek într-un aranjament pentru pian acompaniat de violoncel și harpă și de *Nocturna* pentru violoncel și pian adaptată pentru violoncel și harpă de William Lloyd Webber, o miniatură ce îmbină nostalgia tipică stilului englez și lirismul și pasiunea specifice muzicii lui Rahmaninov.

Recitalul ce a marcat încheierea celei de-a treia ediții a Festivalului de Harpă București a avut-o în prim-plan pe Maria Bîldea, harpista română stabilită în Grecia alegând de această dată să releve publicului latura sa de muzician de cameră într-un program în care a avut-o alături pe flautista de origine greacă Marilena Dori. Cele două artiste au propus o

Ion Ivan Roncea

sucesiune de lucrări foarte variate din punct de vedere stilistic, ce a debutat cu *Sonata pentru flaut și harpă* de Carmen Petra Basacopol, un opus gândit să reliefeze deopotrivă atributul virtuozic al instrumentelor cărora le este destinat și latura sensibilă a acestora ce le conferă o grație aproape unică. Au urmat apoi *Sonata în Mi bemol major pentru flaut și harpă* BWV 1031 de J.S. Bach într-un aranjament pentru harpă realizat chiar de Maria Bîldea, *Casilda Fantaisie* de F. Doppler și A. Zamara în care am remarcat travaliu tehnic al Marilenei Dori, *Sonata* de L. Liebermann și *Suite paysanne hongroise* de B. Bartok într-o transcripție pentru flaut și harpă, în cadrul tuturor acestor lucrări

remarcându-se atât momentele de virtuozitate de înalt nivel cât și episoadele lirice pline de rafinament oferite publicului de Maria Bîldea și Marilena Dori într-un excurs artistic ce a marcat așa cum merită ultima parte a zilei a treia a singurului festival dedicat harpei organizat în țara noastră.

La capătul celor de trei zile de week-end ce au stat sub semnul instrumentului îngerilor, a cărui sonoritate serafică și al cărui potențial au fost excelent valorificate de interpreții invitați în recitaluri, pot afirma că ecoul aplauzelor entuziaste ale publicului prezent în număr mare în Sala George Enescu reprezintă confirmarea obiectivă a succesului înregistrat de această a treia ediție a Festivalului de Harpă București și totodată, un mesaj de încurajare pentru Ion Ivan-Roncea și Asociația Harpiștilor din România să continue dezvoltarea acestui frumos proiect. De altfel, cred că eforturile inițiatorilor Festivalului de Harpă merită subliniate, recunoscute și completate de implicarea unor noi sponsori care să permită desfășurarea anuală a acestui eveniment, pe care îl văd devenind în scurt timp un reper în viața muzicală bucureșteană. De asemenea, Festivalul de Harpă se constituie și într-o frumoasă promovare a acestui instrument printre tineri, astfel încât poate contribui la mărirea numărului de elevi și studenți ce se îndreaptă spre studiul harpei, pentru că „cine cântă la harpă cu dăruire poate vindeca și alina suflete și inimi”.

Mădălin Alexandru STĂNESCU